

ATASKAITA PAGAL STRATEGINĮ 2020–2022 M. VEIKLOS PLANĄ

I. INSTITUTO TEISINIS STATUSAS IR VEIKLOS PAGRINDAI

Lietuvos teisės institutas (toliau – Institutas, LTI) yra strateginės reikšmės valstybinis mokslinių tyrimų institutas. Atlikdamas tarpdisciplininius teisinius bei kriminologinius mokslinius tyrimus jis aktyviai dalyvauja Lietuvos teisinės sistemos reformos darbuose, taip įgalindamas valstybę priimti objektyviais moksliniais įrodymais grįstus sprendimus.

Instituto steigimo pagrindas yra 1991 m. lapkričio 23 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 484 „[Dėl Teisės instituto steigimo](#)“. Jame, atsižvelgdama į būtinumą koordinuoti teisės sistemos ir teisiųjų institucijų reformą, derinti ją su Respublikoje vykdoma ekonomine ir socialine pertvarka, Vyriausybė nutarė pavesti Teisingumo ministerijai įsteigti mokslo įstaigą – **Teisės institutą**.

2012 m. gruodžio 5 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 1495 „[Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 23 d. nutarimo Nr. 484 „Dėl Teisės instituto steigimo“ pakeitimo](#)“ priėmė sprendimą pertvarkyti iki tol veikusį Teisės institutą, įsteigiant valstybinį mokslinių tyrimų institutą – **Lietuvos teisės institutą**. Minimame nutarime Vyriausybė nustatė, kad Institutas vykdys valstybei, visuomenei, tarptautiniam bendradarbiavimui ir ūkio subjektams **svarbius mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus naujose kryptyse**:

1. teisinės sistemos darnos,
2. viešosios valdžios ir viešojo valdymo teisinio reguliavimo,
3. baudžiamosios politikos, nusikaltimų kontrolės ir prevencijos,
4. šeimos, vaikų ir jaunimo teisinės ir socialinės aplinkos.

2012 metų gruodžio 5 dieną LTI pradėjo savo veiklą kaip naujas, pertvarkytas subjektas – turėdamas naują teisinį statusą, naujas veiklas, naujas teises ir pareigas.

Pagrindiniai Instituto veiklos tikslai yra:

- 1) vykdyti mokslinės veiklos kryptį šalies ūkio, kultūros, sveikatos apsaugos ir visuomenės tęstinumui ir plėtrai svarbius ilgalaikius mokslinius tyrimus, eksperimentinės (socialinės) plėtros darbus;
- 2) bendradarbiaujant su verslo, valdžios, visuomenės atstovais ir socialiniais partneriais, vykdyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros užsakomuosius darbus, teikti metodologinę, metodinę ir kitą pagalbą ūkio subjektams, mokslo ir studijų institucijoms;

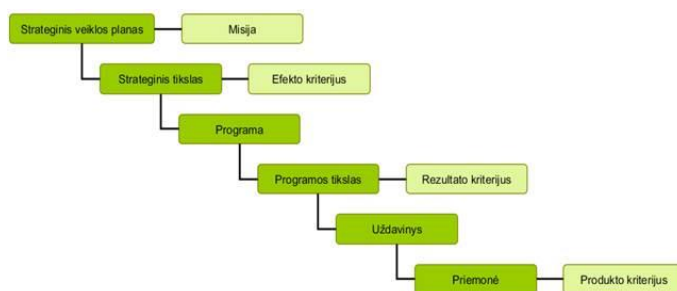
3) skleisti visuomenei mokslo žinias, diegti jas į švietimą, ūkinę ir visuomeninę veiklą, prisidėti prie inovacijomis ir žiniomis grindžiamos ekonomikos kūrimo, žinioms imlios visuomenės ugdymo.

2020 m. lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1260 „[Dėl Lietuvos socialinių tyrimų centro, Lietuvos teisės instituto ir Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto reorganizavimo, Lietuvos socialinių tyrimų centro, Lietuvos teisės instituto ir Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto reorganizavimo į Lietuvos socialinių mokslų centrą sujungimo būdu sąlygu aprašo ir Lietuvos socialinių mokslų centro įstatų patvirtinimo](#)“ priimtas sprendimas nuo 2021 m. sausio 1 d. reorganizuojant visas tris institucijas sujungti jas į vieną – **Lietuvos socialinių mokslų centrą**. Taip 2020 m. gruodžio 31 d. Lietuvos teisės institutas neteko savo savarankiško statuso.

Vadovaudamasis Instituto strateginiais veiklos planais, 2020 m. LTI savo veiklą orientavo pagal du prioritetus:

1 prioritetas. Teisinės valstybės plėtrai svarbių ilgalaikių mokslinių tyrimų bei eksperimentinės (socialinės) plėtros (MTEP) darbų teisės bei kovos su korupcija ir kriminologijos srityse vykdymas;

2 prioritetas. Instituto integracijos į Europos mokslinių tyrimų erdvę stiprinimas.

Dėl šalyje paskelbtos COVID-19 pandemijos įvedus karantiną, dalies Instituto veiklą (pvz., tyrėjų komandiruočių į mokslinius ar praktinius renginius Lietuvoje ir užsienio šalyse, taip pat Instituto kasmet organizuojamų konferencijų ar seminarų) vykdymas buvo stipriai apribotas.

Reikšmingiausi 2020 metų Lietuvos teisės instituto iššūkiai MTEP administravimo srityje:

- vadovaujantis 2019 m. gruodžio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1253 „[Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. vasario 7 d. nutarimo Nr. 126 „Dėl buhalterinės apskaitos tvarkymo ir personalo administravimo funkcijų atlikimo centralizuotai“ pakeitimo](#)“, 2020 metų spalio mėn. Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras perėmė Lietuvos teisės instituto personalo administravimo funkcijas, o nuo 2021 m. sausio 4 d. ir buhalterinės apskaitos funkcijas – šitaip buvo apsunkinta administracinė našta;
- dalyvavimas kasmetiniame (2019 m.) mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų įvertinime, kurį organizavo Lietuvos mokslo taryba (LMT);
- MTEP veiklos tęstinumas karantino sąlygomis;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo (2020 m. lapkričio 11 d. Nr. 1260) dėl trijų socialinių mokslų institutų (Lietuvos socialinių tyrimų centro (LSTC), Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto (LAEI) ir Lietuvos teisės instituto) sujungimo įgyvendinimas;
- Instituto turtas (pastatas ir jo priežiūra) centralizuotai perduotas valdyti VĮ Turto bankui;
- bendros su Mykolo Romerio universitetu (MRU) doktorantūros studijų programos vykdymo tęstinumas.

II. IŠVADOS

Institutas 2020 metais vykdė **strateginį tikslą** „Užtikrinti aukštą atliekamų tyrimų ir eksperimentinės (socialinės) plėtros (MTEP) darbų mokslinį lygį ir savalaikį mokslinių rezultatų pateikimą sprendimų priėmėjams“ (01), įgyvendinantį 2020–2022 metų **programą** „Teisiniai ir kriminologiniai moksliniai tyrimai“.

Efeko vertinimo kriterijus „Mokslinių tyrimų rezultatais pagrįstų teisinės politikos formavimui pateiktų ir svarstomų pasiūlymų santykis, proc.“¹ (E-01-01) 2020 metais buvo **pasiektas ir net viršytas**, nes **vietoje planuotų 60 proc. įvykdyta 75 proc.** (iš 32 siūlymų buvo atsižvelgta į 24). Sprendimų, priimtų atsižvelgiant į Instituto tyrimais grįstus rezultatus, skaičius priklauso nuo to, kokius klausimus Seimas svarsto ataskaitiniu laikotarpiu. Kadangi Lietuvos Respublikos Seime ataskaitiniais metais svarstymai vyko ir dėl kai kurių dar 2018–2019 metais pateiktų pasiūlymų, todėl bendras svarstytų teisės aktų projektų skaičius – 13 (2020 m. Institutas parengė ekspertines išvadas dėl 8 teisės aktų projektų).

Įgyvendinant **programos tikslą** „Aktualiais ir kokybiškais tyrimais prisidėti prie teisinės politikos formavimo bei teisės ir kriminologijos mokslų plėtros nacionaliniu ir tarptautiniu mastu“, numatytas **rezultatas** „Einamaisiais metais suplanuotų MTEP darbų rezultatų pateikimas suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei, proc.“ (R-01-01-01) **pasiektas ir 42 proc. viršytas** (planuota 90 vnt., atlikta – 128 vnt.).

Programos tikslui pasiekti buvo vykdomas **uždavinys** „Vykdėti aukšto lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinės (socialinės) plėtros (MTEP) darbus pagal patvirtintas mokslinės veiklos kryptis ir skleisti jų rezultatus“ (01-01), kurį įgyvendinant buvo sukurti dviem kriterijais („Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės) plėtros darbų (publikuotų) skaičius, vnt.“ (P-01-01-01-01) ir „Skaidos priemonių (renginių, leidinių, žiniasklaidos priemonių ir kt.) skaičius, vnt.“ (P-01-01-01-02)) matuojami **produktai**. Suskaičiavus pagal **pirmąjį kriterijų** matuojamus produktus (atliktus MTEP darbus), galima konstatuoti, kad **pasiekta 63 proc.** (vietoje planuotų 30 darbų publikuota 19 vnt.). Vertinant pagal **antrąjį kriterijų** matuojamus produktus (įgyvendintas sklaidos priemonės), planuotas rezultatas buvo **82 proc. viršytas** (vietoje planuotų 60 vnt. atlikta 109 vnt.) (žr. *1 lentelę*).

1 lentelė. Programos įgyvendinimo rezultatai

Tikslų, uždavinių, vertinimo kriterijų pavadinimai		Vertinimo kriterijų reikšmės		
		Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymo procentas
Tikslas – aktualiais ir kokybiškais tyrimais prisidėti prie teisinės politikos formavimo bei teisės ir kriminologijos mokslų plėtros nacionaliniu ir tarptautiniu mastu				
R-01-01-01	Einamaisiais metais suplanuotų MTEP darbų rezultatų pateikimas suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei, proc.	90 vnt.	128 vnt.	142 %

¹ Sutrumpintas efekto kriterijaus pavadinimas. Nesutrumpintas kriterijaus pavadinimas – „Teisinės politikos formavimui skirtų pasiūlymų, pagrįstų šiuolaikiniais teisės ir kriminologijos mokslų tyrimų rezultatais, santykis su sėkmingai (teigiamai) įvertintais tais metais Seime svarstomuose teisės aktuose, proc.“.

1 lentelės tęsinys. Programos įgyvendinimo rezultatai

Uždavinys – vykdyti aukšto lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinės (socialinės) plėtros (MTEP) darbus pagal patvirtintas mokslinės veiklos kryptis ir skleisti jų rezultatus				
P-01-01-01-01	Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės) plėtros darbų (publikuotų) skaičius, vnt.	30 vnt.	19 vnt.	63 %
P-01-01-01-02	Skaidos priemonių (renginių, leidinių, žiniasklaidos priemonių ir kt.) skaičius, vnt.	60 vnt.	109 vnt.	182 %

Pasiekimai pagal prioritetus

1 prioritetas. Teisinės valstybės plėtrai svarbių ilgalaikių mokslinių tyrimų bei eksperimentinės (socialinės) plėtros (MTEP) darbų teisės bei kovos su korupcija ir kriminologijos srityse vykdymas

Rodikliai, pagal kuriuos vertinamas prioriteto įgyvendinimas	Siektina reikšmė	Įvykdymas
Publikuotų monografijų ir mokslo studijų skaičius, vnt.	6 vnt.	7 vnt. (viršyta)
Mokslo straipsnių, publikuotų į <i>Clarivate Analytics Web of Science (CA WoS)</i> ir (ar) <i>SCOPUS</i> duomenų bazes įtrauktuose tarptautiniuose leidiniuose, skaičius, vnt.	14 vnt.	4 vnt. (neįvykdyta)
Mokslo straipsnių, publikuotų Lietuvos tarptautiniuose ir užsienio tarptautiniuose mokslo leidiniuose, referuojamuose tarptautinėse duomenų bazėse (TDB), skaičius, vnt.	10 vnt.	8 vnt. (neįvykdyta)
IŠ VISO	30 vnt.	19 vnt. (neįvykdyta)
Išleistų „Teisės e-aktualijų“ numerių skaičius, vnt.	2 vnt.	1 vnt. (neįvykdyta)

2 prioritetas. Instituto integracijos į Europos mokslinių tyrimų erdvę stiprinimas

Rodikliai, pagal kuriuos vertinamas prioriteto įgyvendinimas	Siektina reikšmė	Įvykdymas
Gautų lėšų santykis su visais Instituto programai skirtais valstybės biudžeto asignavimais, proc.	30 %	70 % (viršyta)
Vykdomų MTEP projektų skaičius, vnt.	5 vnt.	11 vnt. (viršyta)
<ul style="list-style-type: none"> iš jų tarptautinių projektų skaičius, vnt. 	4 vnt.	5 vnt. (viršyta)
<ul style="list-style-type: none"> iš jų MTEP projektų, kuriuos koordinuoja Institutas (skaičiuojant gruodžio 31 d. faktą), skaičius, vnt. 	2 vnt.	7 vnt. (viršyta)
Tarptautinių renginių, kuriuos organizuoja Institutas, skaičius, vnt.	2 vnt.	3 vnt. (viršyta)

2 prioriteto lentelės tęsinys. Instituto integracijos į Europos mokslinių tyrimų erdvę stiprinimas

Tvarių tarpinstitucinių ryšių plėtojimas („įtinklinimas“):		
<ul style="list-style-type: none"> iš jų bendradarbiavimo su tarptautinėmis mokslo institucijomis / universitetais (partnerių) skaičius, vnt. 	37 vnt.	35 vnt. (neįvykdyta)
<ul style="list-style-type: none"> iš jų tyrėjų mobilumo iš užsienio tarptautinių mokslo ir verslo institucijų skaičius, vnt. 	1 vnt.	0 vnt. (neįvykdyta)

Reikšmingiausi 2020 metų Lietuvos teisės instituto pasiekimai MTEP srityje:

- 2016 m. pradėta vykdyti ilgalaikė mokslo programa „Naujas požiūris į korupciją: iššūkiai ir galimybės peržengiant viešojo sektoriaus ribas“² sėkmingai baigta įgyvendinti. Programos [baigiamąją ataskaitą](#) teigiamai [įvertino LMT parinkti ekspertai](#), įvardindami, jog ji „prisidėjo sprendžiant valstybei ir visuomenei svarbias problemas“;
- pasiektas svarbus proveržis įgyvendinant ilgalaikę programą „Veiksmingų baudymo ir kitų valstybės reagavimo į nusikalstamas veikas formų ir priemonių tyrimai“ (2019–2023 m.)³;
- rodiklis „Mokslo straipsnių, publikuotų į *Clarivate Analytics Web of Science (CA WoS)* ir (ar) *SCOPUS* duomenų bazes įtrauktuose tarptautiniuose leidiniuose, skaičius“ (2020 m. planas – 14 vnt., įvykdymas – 4 vnt.; 2019 m. planas – 3, įvykdymas – 4) – nepasiektas ne nuo mokslininkų priklausančių aplinkybių, t. y. nors mokslininkai įteikė 18 vnt. (tai sudaro net 28 proc. daugiau) straipsnių žurnalams laiku, tačiau dėl susidariusių eilių ir ilgų straipsnių aprobavimo terminų 2020 m. jų publikuoti nepavyko – laukia savo eilės. Toks ženklus planavimo šuolis padarytas turint tikslą siekti kuo daugiau matomumo tarptautinėje erdvėje;
- nepasiektas (planuota 10 vnt., įvykdyta – 8 vnt.) rodiklis dėl „Mokslo straipsnių, publikuotų Lietuvos tarptautiniuose ir užsienio tarptautiniuose mokslo leidiniuose, referuojamuose tarptautinėse duomenų bazėse (TDB)“, nes daugelis savo straipsnius įteikė žurnalams, turintiems citavimo rodiklius;
- vykdyta tiek pat tarptautinių projektų kaip ir 2019 m. – 5. Prie jau tradiciškai įgyvendinamų Europos Sąjungos finansuojamų „Teisingumo“ (angl. *Justice*) ar „Dvynių“ (angl. *Twinning*) programų projektų prisidėjo Vengrijos nacionalinio viešosios tarnybos universiteto tyrėjų komandos vadovaujamas palyginamasis tyrimas „[JUDICON-EU](#)“, įtraukiantis daugybę žinomų mokslo įstaigų bei jose dirbančių garsių mokslininkų.

2020 m. pradžioje Lietuvą ir pasaulį sukaustęs karantinas dėl COVID-19 pandemijos stipriai išbalansavo iki tol nusistovėjusias mokslo tyrimų atlikimo, rezultatų sklaidą, o tai neabejotinai paveikė ir LTI planuotus rezultatus:

- kurį laiką buvo neįmanomas interviu akis į akį atlikimas (ypač ilgą laiką toks draudimas galiojo šalies įkalinimo įstaigose). Vėliau buvo pereita prie interviu atlikimo nuotolinėmis ryšio priemonėmis, atitinkamai tai turėjo įtakos tyrimų užbaigimui laiku;

² Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. rugpjūčio 7 d. įsakymu Nr. V-882 „[Dėl ilgalaikių institucinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės \(socialinės, kultūrinės\) plėtros programų patvirtinimo](#)“.

³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. V-359 „[Dėl Lietuvos teisės instituto ilgalaikės institucinės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros 2019–2023 metų programos patvirtinimo](#)“.

- dėl tarptautinių mokslo žurnalų, skyrusių didelį dėmesį COVID-19 pandemijos įtakai ir šių tyrimų rezultatams, susidarė neįprastai ilgos laukiančiųjų publikuoti straipsnių kitomis temomis eilės;
- 2020 m. dėl COVID-19 pandemijos paskelbus karantiną nevyko renginių tiek, kiek buvo planuota, todėl ir pranešimų buvo perskaityta mažiau nei paprastai: 2020 m. perskaityta šiek tiek daugiau, nei planuota – 19 mokslinių pranešimų (planuota – 15), iš kurių 10 – tarptautiniuose renginiuose (2019 m. buvo 43 pranešimai, iš jų 15 – tarptautiniuose renginiuose, 2018 m. – 31 pranešimas, iš kurių 22 – tarptautiniuose renginiuose).

PLĖTROS IR VEIKLOS EFEKTYVUMO IŠŠŪKIAI

Siekiant išlaikyti Instituto veiklos kuriamą pridėtinę vertę žmogui, valstybei ir visuomenei, bus tęsiami pradėti darbai ir ieškoma papildomo finansavimo, kuris leistų labiau skatinti ir motyvuoti esamus ar pritraukti naujus darbuotojus.

Instituto plėtros ir veiklos efektyvumo iššūkiai 2021 m.:

- išsaugoti Instituto autonomiškumą ir ieškoti bendrų tyrimo kryptių kartu su kitais dviem socialinių mokslų institutais, dalyvavusiais reorganizacijoje;
- išsigryninti vertinius kriterijus, sustiprinančius Instituto mokslinių tyrimų teisės srityje pozicijas;
- stiprinti ryšius su tarptautiniais partneriais, inicijuoti naujų bendrų projektų įgyvendinimą, siekti vieno jų koordinavimo;
- turint pakankamus akademinis pagrindus ir tarptautinių ekspertų rekomendacijas, siekti doktorantūros programos.

- 1. Intensyvinti tarpinstitucinius ryšius** su svarbiausiais nacionaliniais ir tarptautiniais partneriais: valstybinio sektoriaus institucijomis (vyriausybinio sektoriumi, teisinių (teisėsaugos) institucijų sektoriumi), universitetais, pramonės ir verslo asociacijomis bei NVO. Pritraukti ir Instituto veikla sudominti teisės praktikus, turinčius žinių specifinėse srityse bei svarstančius galimybę įsitraukti į mokslinę veiklą, sudarant jiems galimybes rengti bendrus tyrimus su Instituto mokslininkais.
- 2. Kelti Instituto konkurencingumą** Europos mokslinių tyrimų erdvėje ir intensyvinti Europos Sąjungos teisės srities inovacinių žinių perdavimą pagal ES vystomojo bendradarbiavimo programas.
- 3. Stiprinti Instituto mokslininkų potencialą.** Siekti išlaikyti turimas pareigybes, ruošti dokumentus doktorantūros programai įgyti.

L. e. p. direktorė

Ingrida Mačernytė-Panomariovienė